

Брюксел, 22.3.2017 г.
SWD(2017) 115 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

ОБОБЩЕНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

придружаващ

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

за предоставяне на по-големи възможности на органите за защита на конкуренцията на държавите членки, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането, и за гарантиране на правилното функциониране на вътрешния пазар

{ COM(2017) 142 final }

{ SWD(2017) 114 final }

{ SWD(2017) 116 final }

ОБОБЩЕНИЕ

Оценка на въздействието относно засилването на конкуренцията в ЕС в полза на предприятията и потребителите — Укрепване на прилагането на конкурентното право на ЕС от националните органи за защита на конкуренцията

А. Необходимост от действия

В какво се изразява проблемът и защо той е проблем на равнището на ЕС?

През 2004 г. с Регламент № 1/2003 бе въведена децентрализирана система за прилагане на правилата за конкуренция на ЕС. Тя имаше за цел да гарантира по-висока степен на правоприлагане чрез оправомощаване на националните органи за защита на конкуренцията (НОЗК), така че те да станат правоприлагащи органи наред с Европейската комисия. Въпреки че през последното десетилетие НОЗК значително подобриха прилагането на правилата за конкуренция на ЕС, те могат да постигнат повече. Всяка година загубите, свързани със съществуването на неразкрити картели, възлизат на 181—320 милиарда евро, които обикновено увеличават цените със 17 %—30 %. Последните проучвания и работа по европейския семестър показват, че редица сектори все още страдат от липсата на конкуренция в европейски мащаб. Установена е ясна връзка между ролята и способността на НОЗК да действат и да прилагат изцяло правилата за конкуренция на ЕС и гарантирането на конкурентни условия на пазарите.

Четири са основните причини, които влияят на способността на НОЗК да бъдат по-ефективни в правоприлагането и които засягат децентрализираната система, въведена с Регламент № 1/2003:

1. липсата на ефективни инструменти за конкуренция
2. липсата на ефективни правомощия за налагане на възпиращи глоби
3. различията в отделните държави в Европа в програмите за освобождаване от глоби и намаляване на техния размер демотивират предприятията да признават наличието на картели
4. липсата на гаранции, че НОЗК могат да действат независимо при прилагането на правилата за конкуренция на ЕС и че разполагат с необходимите ресурси, за да извършват своята работа.

Ако НОЗК не могат да реализират пълния си потенциал, това отслабва един от основните елементи на единния пазар, а именно гарантирането на ненарушаване на конкуренцията в Европа. По-неефективното прилагане от страна на НОЗК означава, че не са осигурени условията за ефективно функциониране на пазарите. Предприятията не могат да се конкурират справедливо въз основа на своите качества и са изправени пред бариери за навлизане на пазара. Потребителите пропускат ползите от прилагането на правилата за конкуренция, а именно по-ниски цени, по-високо качество, по-голям избор и продуктови иновации.

Какви цели се преследват?

Превръщането на НОЗК в по-ефективни правоприлагащи органи ще гарантира реализацията на пълния потенциал на децентрализираната система за прилагане, въведена с Регламент № 1/2003. Това ще стимулира прилагането на правилата за конкуренция на ЕС от страна на НОЗК и функционирането на пазарите в Европа (обща цел). За това се изисква постигането на следните конкретни цели:

1. Да се гарантира, че всички НОЗК разполагат с ефективни инструменти за разследване и вземане на решения;
2. Да се гарантира, че могат да бъдат налагани възпиращи глоби;
3. Да се гарантира, че всички НОЗК разполагат с добре разработена програма за освобождаване от глоби и намаляване на техния размер, която улеснява кандидатстването за освобождаване от глоби в рамките на повече от една юрисдикция; и
4. Да се гарантира, че НОЗК разполагат с достатъчно ресурси и могат да прилагат автономно правилата за конкуренция на ЕС.

Каква е добавената стойност от действия на равнището на ЕС (субсидиарност)?

ЕС следва да предприеме действия за решаване на идентифицираните проблеми, тъй като НОЗК прилагат правилата на ЕС, които имат трансгранично измерение. Действията за изпълнение от страна на НОЗК в една държава членка могат да окажат въздействие върху конкуренцията, предприятията и потребителите в други държави членки, така например националните картели обикновено изключват конкуренти от други държави членки. Ако НОЗК нямат необходимите средства и инструменти за правоприлагане (напр. при липса на ресурси), това може да доведе до преки отрицателни последици за предприятията и потребителите не само в държавата членка на съответния НОЗК, но и в други държави членки, както и за способността на НОЗК да си сътрудничат

<p>в цяла Европа. Държавата членка Y не може да се намеси за преодоляване на липсата на средства и инструменти на НОЗК в държавата членка X, поради което само действия на ниво ЕС могат да разрешат този проблем.</p>
<p>Б. Решения</p>
<p>Какви са различните варианти за постигане на целите? Има ли предпочитан вариант сред тях? Ако няма такъв, каква е причината за това?</p>
<p>Вариант 1: Непредприемане на действие на равнището на ЕС (основен сценарий) Вариант 2: Само действия с незадължителен характер Вариант 3: Законодателни действия на ЕС за предоставяне на минимални средства и инструменти на НОЗК, за да бъдат ефективни в правоприлагането, допълнени от някои действия с незадължителен характер и ограничени подробни правила, когато е целесъобразно Вариант 4: Законодателни действия на ЕС за предоставяне на подробни и еднакви средства и инструменти на НОЗК</p> <p>Предпочетеният вариант е вариант 3.</p>
<p>Каква позиция застъпват различните заинтересовани страни? Кой подкрепя отделните варианти?</p>
<p>Всички категории заинтересовани страни (в това число предприятия и браншови асоциации, адвокатски кантори, потребителски организации и публични органи) считат, че трябва да бъдат предприети действия за предоставяне на по-големи възможности на НОЗК, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането. Това беше потвърдено от обществено допитване, което приключи на 12 февруари 2016 г., както и от срещи със заинтересованите страни.</p>
<p>Какви са предимствата на предпочетения вариант (ако има такъв; в противен случай — на основните варианти)?</p>
<p>Предоставянето на по-големи възможности на НОЗК чрез осигуряване на минимални средства и инструменти, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането, ще доведе до по-ефективно прилагане на правилата за конкуренция на ЕС и до по-нататъшно разпространение на културата на конкуренция в цяла Европа. От своя страна това ще доведе до по-отворени конкурентни пазари, на които предприятията ще се конкурират по-справедливо въз основа на своите качества, което ще им позволи да генерират богатство, да създават работни места и да повишат своята привлекателност за инвеститорите. Засилването на конкуренцията стимулира производителността — ключов фактор за икономическия растеж. По-ефективното прилагане на правилата в областта на конкуренцията защитава европейските потребители от бизнес практики, които поддържат цените на стоките и услугите изкуствено високи, и увеличава избора им на новаторски стоки и услуги на достъпни цени. Общите минимални стандарти по отношение на инструментите за разследване и санкциониране ще намалят разликите в резултатите за дружествата и ще направят по-предвидимо прилагането от страна на НОЗК на правилата за конкуренция на ЕС. Органите за защита на конкуренцията в ЕС ще могат да си сътрудничат по-добре помежду си. Ще намалят или отпаднат разходите на предприятията, участващи в трансгранични дейности, за приспособяване към различни правни рамки. Този вариант се подкрепя от повечето заинтересовани страни. Оценката на ползите от предпочетения вариант както в качествено, така и в количествено изражение (например положителното въздействие върху растежа на общата факторна производителност — основна съставка на БВП), сочи, че ползите ще надхвърлят значително разходите за изпълнение.</p>
<p>Какви са разходите за предпочетения вариант (ако има такъв, в противен случай — за основните варианти)?</p>
<p>Предпочетеният вариант до голяма степен ще доведе до разходи за изпълнение на законодателната инициатива за публичните администрации, някои разходи за обучение и запознаване с въведените промени и евентуално леко увеличение на персонала в някои НОЗК. Фирмите ще бъдат изправени пред известни първоначални разходи за адаптиране във връзка със запознаването с новите правила (които ще варират в зависимост от държавата членка, в която те осъществяват дейност). Като цяло ще спаднат разходите на предприятията, участващи в трансгранични дейности, за приспособяване към различни правни рамки, което ще укрепи единния пазар.</p>
<p>Какво е въздействието върху МСП и конкурентоспособността?</p>
<p>По-ефективното прилагане на правилата в областта на конкуренцията води до по-отворени</p>

конкурентни пазари, на които всички предприятия, в това число МСП и стартиращите предприятия, могат да се конкурират справедливо въз основа на своите качества и могат да се развиват в целия единен пазар.
Ще има ли значително отражение върху националните бюджети и администрации?
НОЗК вече разполагат с основната рамка за прилагане на правилата за конкуренция на ЕС, но те са изправени пред някои пропуски или ограничения. Разходите за изпълнение ще варират в зависимост от степента, до която вече има въведени правила за оправомощаване на НОЗК, за да бъдат ефективни в правоприлагането. Разходи ще възникнат и за държавите членки, чиито НОЗК не разполагат с достатъчно ресурси, за да изпълняват своите задачи.
Ще има ли други значителни въздействия?
На НОЗК ще се предоставят повече ефективни правомощия само доколкото това е необходимо и пропорционално и доколкото се гарантира зачитането на основните права.
Пропорционалност
Определянето на минимални стандарти за предоставяне на по-големи правомощия на НОЗК за ефективно прилагане на правилата за конкуренция на ЕС ще осигури баланс между постигането на общите и специфичните цели, като същевременно се избягва прекомерната намеса в националните традиции. Държавите членки ще могат да определят по-високи стандарти и да адаптират правилата към националните особености.
Г. Последващи действия
Кога ще се извърши преглед на политиката?
Новото законодателство на ЕС ще се следи и оценява през периода на неговото прилагане в националното законодателство. Последваща оценка ще се извърши 5 години след неговото прилагане в националното законодателство, за да се установи дали целите са били изпълнени.